

Κατανόηση Αστείων & Χιούμορ



my - book.gr

Πρότυπο Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Υλικό

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Κεφάλαιο 1 Αναγνώριση	15
Αναγνώριση χιούμορ μέσα από σκίτσα	15
Αναγνώριση χιούμορ μέσα από εικόνες	16
Κεφάλαιο 2 Κατανόηση	23
Κατανόηση αστείων μέσα από ποιήματα	23
Κατανόηση χιούμορ μέσα από γρίφους, ανέκδοτα, κόμικς	29
Κεφάλαιο 3 Χρήση	36
Χρήση ανεκδότων στη σωστή σειρά	36
Χρήση εικόνων με τα σωστά λόγια	39
Κεφάλαιο 4 Παραγωγή	44
Παραγωγή χιούμορ μέσα από λέξεις	44
Παραγωγή σαρκαστικών φράσεων	46
Παραγωγή χιούμορ μέσα από προτάσεις και κείμενα	47
Κεφάλαιο 5 Διόρθωση	50
Διόρθωση λανθασμένης χρήσης του χιούμορ	50
Βιωματικές δραστηριότητες	57

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Το χιούμορ αποτελεί μία ιδιαίτερη μορφή επικοινωνίας η οποία έχει ως βασικό στόχο την πρόκληση γέλιου. Κατέχει σημαντικό ρόλο στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και στην καθημερινή ζωή. Βέβαια, τα παιδιά που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού αδυνατούν να εκτιμήσουν το χιούμορ με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν κοινωνικά ελλείμματα. Άλλωστε, το χιούμορ αποτελείται τόσο από κοινωνικούς, συναισθηματικούς αλλά και πνευματικούς παράγοντες που φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα απαιτητικοί και δύσκολοι για τα παιδιά με αυτισμό. Αναλογιζόμενοι τη δυσκολία κατανόησης της χιουμοριστικής χρήσης του λόγου δημιουργήθηκε ένα διδακτικό υλικό με βασικό σκοπό την αναγνώριση, κατανόηση, χρήση και παραγωγή του χιούμορ μέσα από οπτικό υλικό, κόμικς, φιγούρες και μία σειρά από διδακτικές στρατηγικές εντοπισμού, διάκρισης, παραγωγής, επαναδιατύπωσης και διόρθωσης. Απευθύνεται σε παιδιά από την ηλικία των 10 ετών και άνω με διάγνωση αυτισμού και asperger και αποτελεί χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο για την κατάκτηση των επιπέδων ετοιμότητας της αναγνώρισης, χρήσης και διαχείρισης του χιούμορ.

Λέξεις κλειδιά: χιούμορ, αυτισμός, γέλιο, ανέκδοτα, αινίγματα, σαρκασμός

Εισαγωγή

Το χιούμορ ορίζεται ότι «είναι ένα μέτρο της ικανότητάς μας να χειριζόμαστε μία συγκεκριμένη γλώσσα και τα όριά της» (Basu, 1999: 399). Επιπλέον, το χιούμορ αποτελεί μέρος της επικοινωνιακής ικανότητας των ομιλητών και μπορεί να συνιστά δείκτη των γλωσσικών, κοινωνικών και πολιτισμικών τους χαρακτηριστικών.

Περιλαμβάνει:

- ικανότητα να καταλαβαίνεις αν κάτι είναι φυσιολογικό ή όχι,
- ικανότητα να καταλαβαίνεις αν κάτι γίνεται σκόπιμο.

Είδη χιούμορ

Στα παιδιά η δεξιότητα κατάκτησης του χιούμορ ακολουθεί μία εξελικτική πορεία που σχετίζεται με τα επίπεδα ετοιμότητας της αναγνώρισης, χρήσης και διαχείρισης του χιούμορ. Τα στάδια εξέλιξης του χιούμορ διαφαίνονται στην ακόλουθη εικόνα.

Λογοπαίγνιο- είναι ένα παράδειγμα χιούμορ που χρησιμοποιεί σύγχυση μεταξύ παρόμοιων ηχητικά λέξεων.

Γρίφος- είναι ένα παράδειγμα λεκτικού χιούμορ. Είναι δήλωση ή ερώτηση που για να λυθεί βασίζεται σε διπλά ή κρυμμένα νοήματα των λέξεων.

Σαρκασμός- είναι ένα είδος μη λεκτικού χιούμορ. Είναι ένα σχόλιο που συνήθως γίνεται αντιληπτό από τον τόνο της φωνής.

Πίνακας 1. Μορφή αξιολόγησης

Στοιχεία περιγραφικού ορισμού		Στοιχεία από το προφίλ του μαθητή (ναι/ όχι/ προτάσεις)
1	Διαταραχή αυτιστικού φάσματος	
2	Σύνδρομο Asperger	
3	Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές	
4	Δυσκολίες κατανόησης χιουμοριστικών λέξεων και φράσεων	
5	Επικοινωνιακές αδυναμίες	
6	Αντικοινωνική συμπεριφορά	
7	Αντιδραστική συμπεριφορά	
8	Αδυναμία αυτοδιόρθωσης	

- Ο σχεδιασμός του παρόντος υλικού αποτελείται από τη διαδικασία προσέγγισης και κατανόησης αστείων σε επίπεδο φράσεων, λέξεων, κειμένου αξιοποιώντας οπτικό υλικό, κόμικς, φιγούρες και μία σειρά από διδακτικές στρατηγικές εντοπισμού, διάκρισης, παραγωγής, επαναδιατύπωσης και διόρθωσης.
- Η μέθοδος ανάπτυξης των δεξιοτήτων περιελάμβανε μία σειρά από διδακτικές στρατηγικές όπως είναι η τεχνική βημάτων. Προηγήθηκε η δυνατότητα αναγνώρισης ώστε να διαπιστωθεί πότε το χιούμορ ακολουθεί λανθασμένη κατεύθυνση. Ακολουθεί ο εντοπισμός του λάθους και τέλος η διόρθωσή του με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης που προκλήθηκε εξαιτίας του. Η διδακτική μέθοδος βασιζόταν στην αναγωγή συναισθημάτων μέσω οπτικών αναπαραστάσεων και σχετικού υλικού.
- Εφαρμογή και επαναξιολόγηση ύστερα από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν με τη μορφή ερωτηματολογίων στους ειδικούς παιδαγωγούς, λογοθεραπευτές και ψυχολόγους (ποσοτική έρευνα), καθώς και μέσω της χρήσης αυθεντικού υλικού, καθημερινών εικόνων και σκίτσων από εφημερίδες.

Σκοπός

Σκοπός του συγκεκριμένου διδακτικού υλικού είναι να βοηθήσει το παιδί να ενταχθεί ομαλά στο κοινωνικό περιβάλλον και να είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί κατάλληλα τον χιουμοριστικό λόγο στην καθημερινή του ζωή.

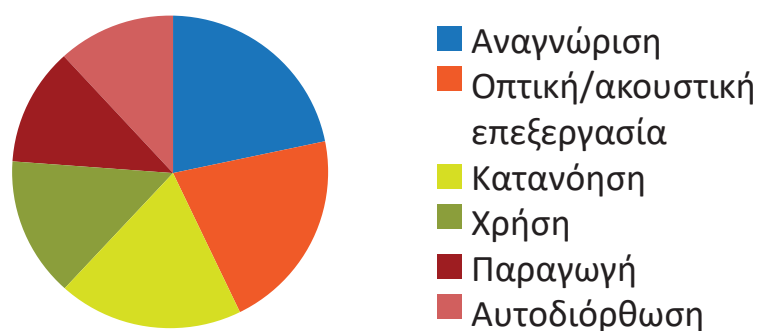
Στόχοι

- Ομαλή προσαρμογή στο κοινωνικό γίνεσθαι
- Προετοιμασία για μια κοινωνική κατάσταση στην οποία πιθανόν να βρεθεί ένα παιδί και περιλαμβάνει χιουμοριστικές εκφράσεις.
- Ενθάρρυνση ώστε να μπορέσει να συμμετέχει με άνεση σε καταστάσεις καθημερινότητας που ίσως δυσκολευόταν ή δεν του άρεσαν στο παρελθόν λόγω των χιουμοριστικών εκφάνσεών τους.
- Βοήθεια για τη διόρθωση λανθασμένης χρήσης του χιούμορ
- Πρόληψη πιθανών έντονων αντιδράσεων σε μια συγκεκριμένη συνθήκη.
- Παρότρυνση για κοινωνικοποίηση

Πώς βρήκαν το υλικό τα παιδιά;	Ωραίο	Ενδιαφέρον	Βαρετό
Τι τους άρεσε περισσότερο;			

Όσον αφορά τους τομείς που ενισχύθηκαν περισσότερο, οι εκπαιδευτικοί όντας ικανοποιημένοι από την αξιοποίηση του υλικού σχετικά με το πλαίσιο παρέμβασής τους σε επίπεδο επικοινωνίας, θεώρησαν πως ο τομέας ο οποίος ενισχύθηκε περισσότερο ήταν οι δεξιότητες αναγνώρισης και κατανόησης των εννοιών που περιέχουν χιουμοριστικές εκφράσεις. Η διαταραχή οπτικο-ακουστικής επεξεργασίας η οποία επηρέαζε αρνητικά την επεξεργασία και ερμηνεία των πληροφοριών αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την αναγνωστική κατανόηση. Επίσης, σημαντική ήταν η δυνατότητα χρήσης φράσεων με χιουμοριστική διάθεση στον λόγο καθώς και η δυνατότητα αυτοδιόρθωσης λανθασμένης χρήσης τέτοιου είδους λέξεων και φράσεων. Μεγαλύτερη δυσκολία εντοπίστηκε στη δυνατότητα παραγωγής, χρήσης φράσεων με χιουμοριστικό τόνο καθώς και ανάκλησης προηγούμενων οδηγιών για αυτοδιόρθωση. Παρακάτω φαίνονται αναλυτικά οι τομείς ενίσχυσης και τα αποτελέσματα ύστερα από την παρέμβαση με τη χρήση του παρόντος διδακτικού εργαλείου.

Τομείς Ενίσχυσης



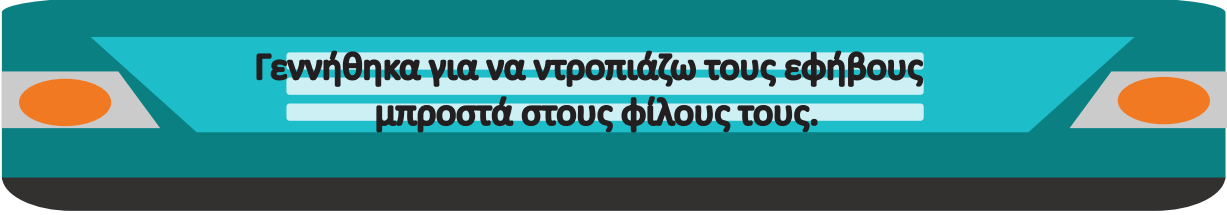
Συμπεράσματα

Η αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου, εξαρτάται από τον τρόπο της διδασκαλίας του. Αναλυτικότερα, η αξιοποίηση εικόνων, οπτικού υλικού και σκίτσων αποτελεί διδακτική τεχνική που συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση της χιουμοριστικής χρήσης του λόγου. Το διδακτικό υλικό βασίστηκε στην ανάπτυξη της ικανότητας αναγνώρισης και κατανόησης χιουμοριστικών λέξεων και φράσεων για την ομαλή προσαρμογή των παιδιών στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

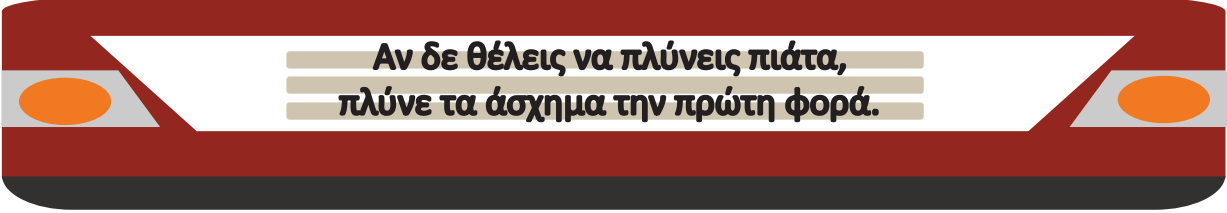
Πέρα από τα θετικά σημεία της έρευνας φάνηκε πως υπήρξαν και περιορισμοί. Το γεγονός πως το διδακτικό υλικό αξιοποιήθηκε σε συγκεκριμένες διαταραχές και χρονολογικές ηλικίες δε συνέβαλε στη σύγκριση παιδιών με διαφορετικού είδους δυσκολίες και γνώσεις έτσι ώστε να φανεί ο βαθμός ανταπόκρισης κάθε παιδιού ξεχωριστά. Επίσης, το υλικό αξιοποιήθηκε από ειδικούς παιδαγωγούς, λογοθεραπευτές και ψυχολόγους με σχετικά μικρή εμπειρία σε τέτοιου είδους ζητήματα, οπότε δεν είναι ορατές οι απόψεις επιστημόνων με μεγαλύτερη εμπειρία.

Αναγνώριση χιούμορ μέσα από εικόνες

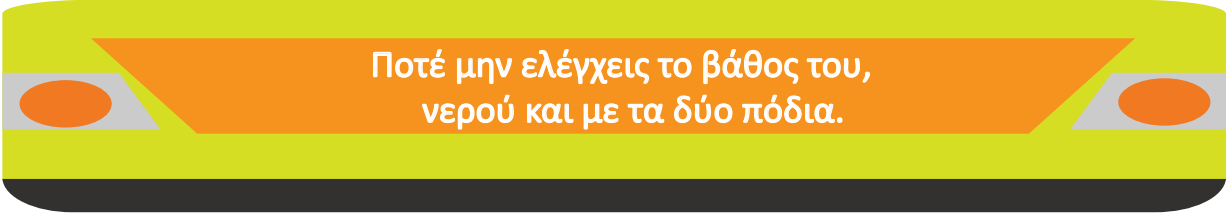
Επισήμανση: Ποιο είναι το χιούμορ πίσω από τις πινακίδες αυτές;



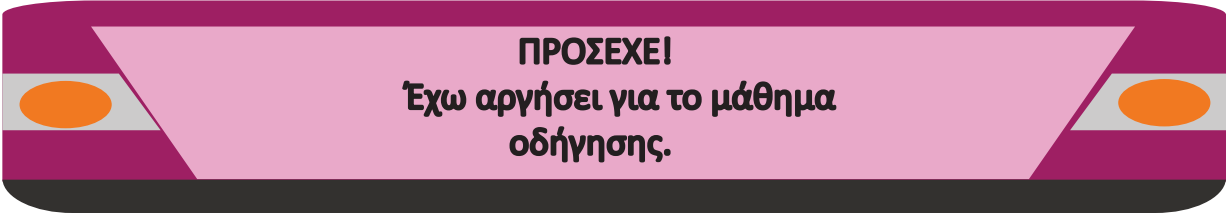
Γεννήθηκα για να ντροπιάζω τους εφήβους
μπροστά στους φίλους τους.



Αν δε θέλεις να πλύνεις πιάτα,
πλύνε τα άσχημα την πρώτη φορά.



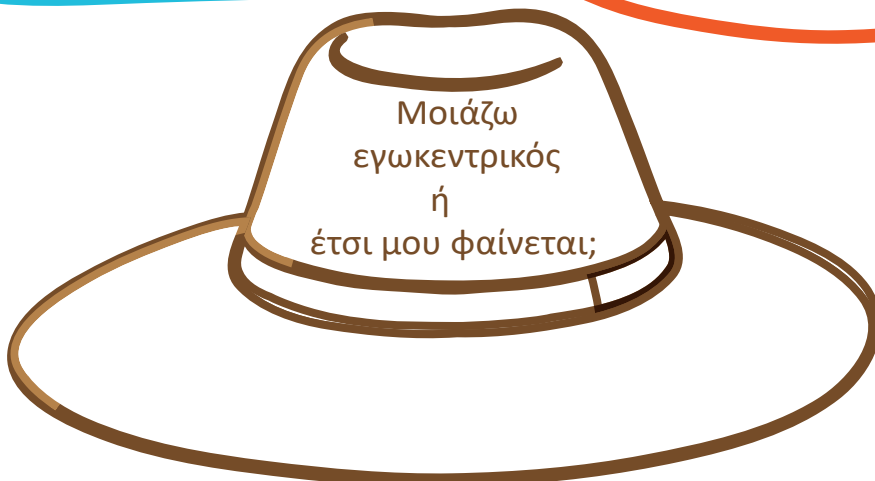
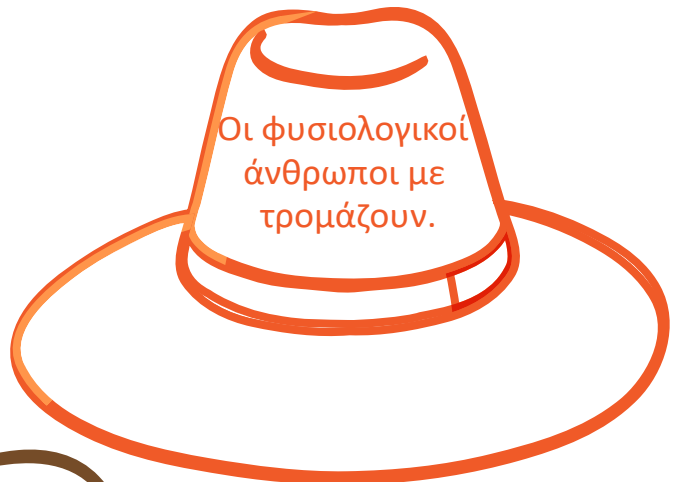
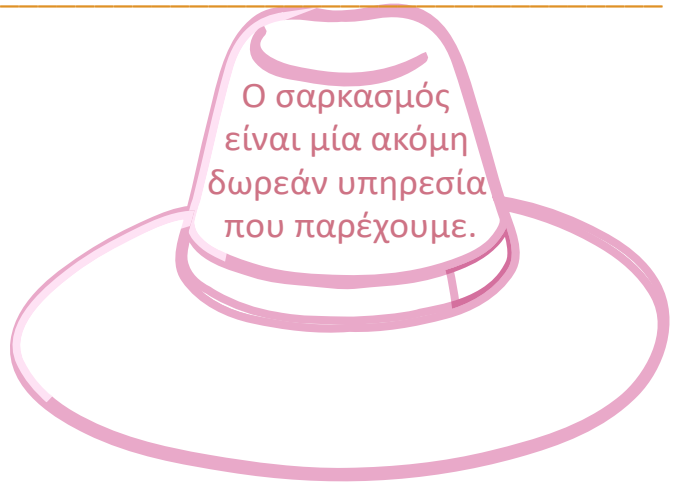
Ποτέ μην ελέγχεις το βάθος του,
νερού και με τα δύο πόδια.



ΠΡΟΣΕΧΕΙ
Έχω αργήσει για το μάθημα
οδήγησης.

Επισήμανση: Ποιο είναι το αστείο σε κάθε καπέλο;

• Τι πραγματικά προσπαθούν να πουν αυτά τα καπέλα;



«ΞΟΥΤ» ΘΑ ΦΩΝΑΞΕΙ
ΠΕΤΡΑ ΘΑ ΡΙΞΕΙ
ΞΥΛΟ ΘΑ ΑΡΠΑΞΕΙ
ΚΑΙ ΘΑ ΟΡΜΗΣΕΙ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΚΟΥΔΑ
ΑΠ' ΤΗ ΛΑΧΤΑΡΑ
ΘΑ ΠΙΑΣΕΙ ΛΟΞΙΓΚΑΣ
ΚΑΙ ΒΑΡΕΜΑΡΑ

Κοκκίδου, Μ. (2007). 28 (λίγο παιχνιδιάρικα) ποιήματα. Αθήνα: Ωρίων.

Επισήμανση: Υπογράμμισε σημεία μέσα στο ποίημα που προκαλούν γέλιο.

ΖΟΥΖΟΥΝΟΜΑΝΑ ΚΑΙ ΖΟΥΖΟΥΝΟΠΑΙΔΑ

Η ΜΑΜΑ ΖΟΥΖΟΥΝΑ
ΕΧΕΙ ΜΙΑ ΖΑΛΑΔΑ
ΑΠ' ΤΩΝ ΖΟΥΖΟΥΝΟΠΑΙΔΩΝ
ΤΗΝ ΤΟΣΗ ΖΩΗΡΑΔΑ

«ΜΙΑ ΖΩΗ ΤΑ ΙΔΙΑ
ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΧΑΖΟΜΑΡΕΣ
ΝΑΖΙΑ ΜΗ ΜΟΥ ΚΑΝΕΤΕ
ΤΕΡΜΑ ΟΙ ΖΟΥΡΛΑΜΑΡΕΣ»

«ΖΟΥΖΟΥΝΟΜΑΝΟΥΛΙΤΣΑ
ΣΥΓΓΝΩΜΗ ΣΟΥ ΖΗΤΑΜΕ
ΣΤΑ ΖΟΥΖΟΥΝΟΚΡΕΒΑΤΙΑ ΜΑΣ
ΤΩΡΑ ΓΙΑ ΥΠΝΟ ΠΑΜΕ»

Κοκκίδου, Μ. (2007). 28 (λίγο παιχνιδιάρικα) ποιήματα. Αθήνα: Ωρίων.

Πίνακας με κόμικ

Επισήμανση: Διαβάζεις τα κόμικς. Παρατηρείς και σχολιάζεις:

- ✓ Πρόσωπα
- ✓ Εκφράσεις
- ✓ Λέξεις



7

- Μα γιατί το λες αυτό, πατέρα; Μήπως και ο Μ. Αλέξανδρος δεν έμεινε για πάντα στην ιστορία;

- Τι κρίμα, βρε παιδί μου, να μείνεις στην ιστορία!

8

Ένας άλλος τότε, καθώς τον βλέπει, του λέει: «Άδικα ψάχνεις να βρεις την άκρη. Την έκοψα προηγουμένως!».

Ένας τρελός κρατάει ένα κουβάρι σπάγκο και προσπαθεί να βρει την άκρη.

9

Ο δάσκαλος διδάσκει πρόσθεση και λέει: «Παίρνω από έναν 1.000 €, από έναν άλλο 2.000 € και από έναν τρίτο 3.000 €. Τι έχω;

Κι ένας μαθητής πετιέται: «Έχετε χρέη, δάσκαλε!».